

**КОМЕНТАРИ КЪМ ОБЩЕСТВЕНА КОНСУЛТАЦИЯ ПРОЕКТ НА РЕШЕНИЕ
ЗА ПРИЕМАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА ЗА ОБРАЗОВАНИЕТО,
ОБУЧЕНИЕТО И УЧЕНЕТО В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (2021-2030)**

Коментар	Автор	Дата
Промяна в оценяването на знанията и уменията на учениците Премахване на тестовото изпитване и всякакъв друг изпитване, при което не може да се проследи какви са липсите в знанията и какви са пробемите за успешно решаване на задачата. След всяко изпитване и атестиране на незнание да се приложи справка, кои липсващи умения и знания не са достигнали на ученика, за да се справи с поставената задача. Изготвяне на план от учителя с междинни и крайни цели, както и предоставяне на индивидуално подпомагане за постигане на поставените цели. Знаещите и можещите ченици също могат и дори трябва да се включат в наваксване на липсите на съучениците им от класа или дори от други училища в града или страната. Документиране на напредъка на учениците.	Елисавета Новакова	14.12.2020
Становище на "Образование без раници" по Стратегическа рамка за образованието 2021-2030 Становището на сдружение "Образование без раници" е достъпно да интернет адрес: https://obr.education/stanovishte-strategicheska-ramka/ , както и изпратено на вниманието на министъра на образованието и науката по електронна поща. Становището акцентира на препоръки във връзка с индикаторите на Стратегическата рамка, разработването на бъдещ План за изпълнение, както и на препоръки към Приоритетна област 4 "Образователни иновации, дигитална трансформация и устойчиво развитие".	Розалина Лъскова	14.12.2020

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 4 Предлагаме разширяване на обхвата на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система, като се добави „и повторното отпадане“ след „...риск от отпадане...“, тъй като немалка част от повторно записаните деца отпадат отново. Подчертаваме, че съществен проблем тук е, дали Механизмът води до посещаемост и реално образование, не само до записване. За повишаване на посещаемостта и образователни резултати са необходими допълнителни мерки за: Преодоляване на финансовите бариери пред образователното включване: като премахване на таксите за детска градина и осигуряване на топъл обяд в училище, учебници и транспорт до желаното, не само до най-близкото училище. Осигуряване на образователни услуги в близост до общностите, особено що се отнася до детските градини и ясли (Вж. актуални данни от доклада на Институт Отворено общество Roma Early Childhood Inclusion, 2020[1]). Инвестиране в квалификацията и професионализацията на педагогическия персонал, конкретно извън големите градове и махали, тъй като България отчита едно от най-високите в света нива на икономическа и социална сегрегация на учениците[2]; включително и изграждане на компетенции за работа в мултикултурна среда. Пълноценно участие в продължителен процес на учене/научаване и социализиране. Такъв процес може да се реализира в среда, в която децата се чувстват комфортно сред въстаниците си и имат подкрепа от най-близките значими възрастни – родители, семейство, учители и други. Подкрепа на родителите и полагащите грижи, които играят централна роля в живота на децата и определят отношението и възможностите им за образование. В много случаи решенията на трудностите се намират в дома. На семействата следва да се гледа като на естествени системи за подкрепа в ученето и образованието. Към Цел 3.3: Ефективна социализация на деца в ранна детска възраст За нас, от съществено значение е преодоляването на липсата на интегрираност между системите за грижа и образование на децата в ранна възраст: както от 0 до 3, така и от 4 до-7 години. Ключово е постигането на синхрон във философиите и	Alliance ECD	14.12.2020
--	-------------------------	-------------------

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 3Допълнително, предлагаме посрещането на разнообразието на децата да е съпроводено и с разнообразие от страна на учителите, например наемане на учители с увреждания, мигранти, които имат възможността спокойно да упражняват професията и да допринасят за формирането на уважение и зачитане на различията в децата. Заложената система за проследимост на придобитите квалификации и на необходимостта от продължаваща квалификация на педагогическите специалисти би била обогатена чрез въвеждане на механизъм за наблюдение на приложението на усвоените знания и умения, и въздействието им върху образователната среда в занималнята и класната стая, развитието на децата и взаимодействието със семействата, като се въведат и качествени индикатори за резултат в допълнение към вече заложените количествени такива.Към Цел 2.2: Развитие на компетентностите в съответствие с променящата се роля на учителяПредлагаме образователните програми за подготовка на педагогическите специалисти в сферата на ОГРДВ да предлагат повече фокус върху ранното детско развитие, както и дисциплини, свързани с работа с деца в затруднена ситуация, работа със семейства и общност, осигуряване на детско участие, все фактори на пълноценна грижа.Считаме, че системата за продължаващо професионално развитие трябва да бъде част от цялостна рамка, разработена с активното участие и диалог с професионалната и научна общност и семействата и не трябва да зависи от индивидуалните възможности за финансиране. Системата за продължаващо професионално развитие би следвало да включва въвеждащи обучения, надграждащи обучения, супервизия и менторска подкрепа, както и допълнителни възможности за развитие на професионалистите, подчинени на обща цел и рамка.Предлагаме да бъде обособена отделна мярка, насочена към подкрепа на учителите, работещи с деца от уязвими групи, чрез обучения, менторство, групова рефлексия и др. инструменти за подкрепа за преодоляване на стереотипи и дискриминационни нагласи и за развитие на знания и практически умения за работа в среда на многообразие.Според актуални данни от доклада на Институт Отворено общество	Alliance ECD	14.12.2020
---	-------------------------	-------------------

Становище на Алианс за ранно детско развитие -
част 2Настояваме за осигуряване на
законодателна възможност за създаване на
иновативни детски градини, с което биха били
разрешени голяма част от проблемите в детските
градини.По отношение качеството на
образователната услугазаконодателното
регламентиране на възможност за лицензиране на
иновативни детски градини ще позволи
разработване и въвеждането на цялостни /някои
от които и световно-признати/ и измерими
образователни иновации на всички нива - в
организацията, управлението, образователното
съдържание, методите на преподаване и
образователната среда;ще даде работещи
стратегии за персонализация на обучението в
зависимост от потребностите и интересите на
всяко отделно дете - за диференциране на
обучението, с цел развитие на пълния потенциал
на всяко дете в двигателно, езиково и говорно,
социално, емоционално и когнитивно отношение в
най-важните години от развитието му;за работата
на учителите в мултикултурна среда и актуални
стратегии за приобщаване на всички деца,
независимо от произхода, възможностите им и
други;за големият брой деца в групите и как да се
оптимизира работата с всяко отделно дете в
рамките на групата;ще създаде условия за учене
през целия живот и ще положи основите на
функционалната грамотност в областта на
четенето, природните науки, математиката и
други.По отношение на привличането,
задържането и мотивацията на професионалисти и
родителизаконово признати иновации в ранна
възраст силно биха привлекли младите хора /дори
и от други професионални области/, което ще
компенсира застаряването и липсата на мотивация
за прилагане на иновации сред учителите;ще се
повиши желанието за промяна на фокуса на
обучението вместо срещаното към момента
нежелание, трудности и законови оправдания за
прилагането на иновации;ще се повиши дела на
участие на образование и грижи в ранна детска
възраст от страна на професионалисти, родители и
местна общност.По отношение на подготовката на
педагогическите специалисти:законово
регламентираната възможност за прилагане на
истински и цялостни иновации ще даде
възможност на висши учебни заведения и

Становище на Алианс за ранно детско развитие - част 1 Алиансът за ранно детско развитие приветства разработването на Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България 2021-2030. Изразяваме искрената ни надежда, че с приемането на Рамката, с последващото разработване и прилагане на плановете за изпълнението ѝ ще се подобри качеството на образование на децата, личностното и професионално реализиране в обществото. Удовлетворени сме от факта, че е поставен фокус върху децата в ранна детска възраст. Ранното детско развитие (РДР) открива най-силните възможности за намеса в най-критичната фаза на човешкото развитие, за да се прекъсне порочния кръг на предаване на бедността между поколенията и неравенствата. Тези възможности гарантират, че никое дете няма да бъде забравено, че то ще расте в сигурна среда, без насилие и пренебрегване. В Рамката за качество на образованието и грижите в ранна детска възраст на ЕС се посочва, че „осигуряването на образование и грижи в ранна детска възраст трябва да бъде част от интегриран пакет от политики и мерки, основани на правата на децата, чиято цел е да се подобрят резултатите за децата и да се прекрати порочният кръг на предаване на неравностойното положение между поколенията.“ В документа се посочва, че работата на професионалистите в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст оказва особено дълготраен ефект върху живота на децата. За да изпълнят професионалната си роля в подпомагането на децата и техните семейства, работещите в сферата на образованието и грижите в ранна детска възраст трябва да притежават комплексни знания и умения, както и задълбочено разбиране за развитието на детето и познания по педагогика на ранното детство. Професионализацията на персонала е от ключово значение, тъй като по-високото равнище на подготовка несъмнено води до по-качествена услуга, по-високо качество на взаимодействието между персонала, децата и родителите (хората, поели родителските функции), а оттам и до по-добри резултати в развитието на децата. Към Приоритетна област 1: Компетентности и таланти Към Цели 1.1: Обучение, ориентирано към	Alliance ECD	14.12.2020
---	-------------------------	-------------------

Становище на Тръст за социална алтернатива относно Стратегическа рамка за образованието 2021-2030 Становището е достъпно на интернет адрес: http://socialachievement.org/bg/kakvo-pravim/novini/otnosno-stanovishte-i-preporyki-na-fondacija-tryst-za-socialna-alternativa-po-proekt-na-strategicheska-ramka-za-razvitie-na-obrazovanieto-obuchenieto-i-ucheneto-v-republika-bylgarija-2021-2030/286/	Мария Методиева	14.12.2020
--	----------------------------	-------------------

Предложения на организации, работещи за образователна интеграция-2 Към Анализ на вътрешните и външните за средата фактори, Слаби страни да бъдат добавени следните фактори - Наличие на сегрегирани училища в градовете и задълбочаване на вторичната сегрегация; Недостатъчна застъпеност на интеркултурното образование Към Анализ на вътрешните и външните за средата фактори, Възможности да бъде добавено "Преодоляване на сегрегацията в образованието, което ще доведе до преодоляване на страха от различието и ще се превърне в гарант на социалния и етнически мир в населените места със смесено население. Приоритетна област 3. Ефективно включване и трайно приобщаване да бъде допълнена като Ефективно включване , трайно приобщаване и образователна интеграция.Както посочихме по-горе, образователната интеграция не съвпада напълно с процеса на включване и приобщаване. Програма Образование също извървя този път на осъзнаване и понастоящем съответният приоритет по нея се нарича Включващо образование и образователна интеграция. Необходимо е това име да бъде използвано и в стратегическата рамка.Цели и групи дейности 3.1 към специфична област 3 да бъде допълнена с Предоставяне на таблети за всички деца, които нямат устройства в случаи на обучение в електронна среда от разстояние Разширяване на обхвата на безплатния транспорт за средношколци Цел и група дейности 3.6 към специфична област 3 да бъде допълнена на Подкрепа за пълноценно участие в образователния процес на деца и ученици от етническите малцинства, мигранти и други уязвими групи.Целта да бъде допълнена със следните дейности Подкрепа за повишаване на обхвата в средно образование и висше образование на представители на уязвимите етнически малцинства и други уязвими групи Продължаване на практиката за предоставяне на средства за работа с уязвими групи съгласно Наредбата за финансирането на училища и детски градини. Обвързване на предоставянето на допълнителни средства с повишаване на качеството на образование и на обхвата.Ангажиране на неправителствени организации и други представители на	Деян Колев	13.12.2020
--	-------------------	-------------------

Предложения на организации, работещи за образователна интеграция-1Подкрепяме създаването на Стратегическа рамка, която да определи визията, приоритетните области и приоритетните дейности за развитие на българското образование до 2030 година.

Предложеният документ съдържа множество ценни идеи в тази насока. В същото време той съдържа и определени пропуски които следва да бъдат допълнени. Спрямо образователната интеграция на децата и учениците от етническите малцинства предложената Стратегическа рамка отстъпва на важни достижения на досегашната политика на МОН, изразени в Стратегията за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства.Проектът на стратегически документ избягва използването на термини като “образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства” и други, които вече са утвърдени в предходни стратегически и програмни документи и имат своето основание в обективната действителност, с която се среща ежедневно българският учител.

Вместо тях са използвани изцяло термини като “приобщаващо образование” и “уязвими групи, които имат по-широк смисъл и не отразяват изцяло спецификата на процесите на образователна интеграция. Смятаме това за стратегическа грешка и отстъпление от досегашните документи.

Съществува концептуална разлика между процесите на приобщаващо образование и образователна интеграция и от тази гледна точка не е случайно това, че Законът за предучилищното и училищното образование предвижда два различни стандарта - Приобщаващо образование и Стандарт за гражданско и интеркултурно образование. Също така е грешка замяната на термините ‘деца и ученици от етническите малцинства’ с “деца и ученици от уязвими групи.

Не всички ученици от етническите малцинства са уязвими, но дори и интегрираните се сблъскват със специфични проблеми в училище като сегрегацията, дискриминация в класната стая и други. За да може стратегическата рамка да включи темата за образователната интеграция по подходящ начин предлагаме :Към частта Актуално състояние да бъде добавен текст относно актуалното състояние на процесите на образователна интеграция на децата и учениците

всички български младежиВсички български младежи, младежи с майчин език български, младежи с български паспрорт, младежи прибиваващи и обучавани в Република България, или какво по-точно имате предвид? Правите ли също разлика между деца в обучение на държавни и общински служители, деца в обучение, изхранвани от социални помощи, и деца в обучение, изхранвани не от държавната хазна? Има ли произхода на дохода общо с нивото на образование, с уменията за справяне с промените и с перспективи за лично и обществено благополучие и ако да, защо?	Елисавета Новакова	12.12.2020
ПрестъплениеПриватизацията на образованието се случва през капитализъм на заинтересованите страни. Заинтересовани страни са 1) неправителствени организации, които обслужват бизнеси за социално въздействие 2) компаниите за социално въздействие, които от своя страна ще играят на финансовите борси със своите инвестиции - нашите деца 3) купените синдикати и 4) некадърните и корумпирани политици, които продадоха образованието и децата ни. Талантливите деца ще бъдат принудени да програмират навсякъде и по всяко време в дигиталното образование без екскурзии, почивки, приятели и истински учители. Останалите деца ще имат 'проектно-обучение', отново онлайн и всякакви безумни предмети като нерасистка математика, за да си останат за цял живот неграмотни, без постоянна работа и за да са удобни граждани на споделената икономика на умните градове. От всички тях ще се събират данни за онлайн живота им, баджовете им, сертификатите им, сайтовете и книгите, които четат и с тези данни ще им направят дигитални профили и блокчейн биографии, за да са изцяло в матрицата. Знаете го, нали? Това, което правите и направихте с децата, е престъпление. Най-отвратителното нещо, което някога сте правили, а вие имате голям опит в подобни безобразия.	Ваня Милева	24.11.2020

Малцинствени идентичностиВ приоритетна област 1, цел 1.2., като подцел е посочено "Реализиране на инициативи за съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност и популяризиране на българския език, традиции и култура". Предлагам тази подточка да се измени като се допълни по следния начин: "Реализиране на инициативи за съхраняване и утвърждаване на българската национална идентичност независимо от етническата принадлежност на гражданите, и популяризиране както на българския език, традиции и култура, така и на езиците, традициите и културата на основните етнически малцинства".Основание за това е, че в България действа Рамковата конвенция за защита на националните малцинства. Съгласно чл. 5, ал. 1 от Конвенцията обвързаните с нея държави "се задължават да насърчават развитието на условия, необходими за лицата, принадлежащи към национални малцинства, да поддържат и развиват своята култура, както и да съхраняват най-важните елементи на своята идентичност, а именно – религия, език, традиции и културно наследство". Съгласно ал. 2 този процес трябва да става не чрез асимилиране, а чрез интегриране – съвместяване на различията като част от едно цяло.	Радослав Стоянов	19.11.2020
---	-----------------------------	-------------------